

BACKGROUND REPORT

Lidskoprávní aspekt neregulární migrace

Petr Loupanec
petr.loupanec@amo.cz

Obsah

1	Jak číst background?	3
2	Úvod	3
3	Vymezení základních pojmů spojených s migrací	3
	3.1 Uprchlík vs. migrant	3
	3.2 Vznik statusu neregulérního migranta	3
	3.3 (Ne)dostupnost dat	4
4	Role a postavení OSN	4
	4.1 Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci (GCM)	4
5	Problém dodržování základních lidských práv a svobod	5
	5.1 Pracovní vykořisťování	5
	5.2 Zdravotní péče	6
	5.3 Spravedlnost	6
6	Příčiny	6
	6.1 Nedostatek regulérních možností migrace	6
	6.2 Stát jako ochránce a vymahatel v jedné osobě	6
7	Návratová politika	7
8	Jak dodržování lidských práv dosáhnout?	8
	8.1 Firewall Policy	8
	8.2 Regularizace	8
	8.3 Důslednější správa hranic	8
9	Shrnutí	9

1 Jak číst background?

Tento background report (BGR) slouží jako výchozí bod pro vytvoření delegátského stanoviska v rámci simulovaného jednání třetího výboru Valného shromáždění OSN na Pražském studentském summitu – SOCHUM. Background delegáta seznámí se základními pojmy a fakty spojenými s otázkou lidskoprávního

aspektu neregulérní migrace a nastíní otázky, kterými by se měli delegáti při jednání zabývat. Zároveň nabídne základní přehled zdrojů, z nichž lze při tvorbě stanoviska vycházet.

2 Úvod

Migrace je přirozenou součástí lidské společnosti. Protože nejčastější příčiny, které dnes k migraci vedou, jsou jak lokálního (socioekonomické rozdíly v jednotlivých zemích nebo politické a válečné konflikty), tak globálního charakteru (globální změna klimatu), je nutné k řešení otázek s migrací spojených přistupovat především

globálně.^{1 2} S těmito příčinami je úzce spojen i nárůst neregulérní migrace, která migrující osobu vystavuje značnému riziku porušení základních lidských práv, která jí náleží.³ Tento BGR tudíž pojednává o současném stavu lidských práv neregulérních migrantů a možných řešeních jejich porušování.

3 Vymezení základních pojmů spojených s migrací

Pro jednoznačnost a srozumitelnost tohoto BGR je nutné definovat základní pojmy, které s otázkou migrace souvisí.

3.1 Uprchlík vs. migrant

Zatímco u definování pojmu uprchlík lze vycházet už z Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, která jej definuje jako „osobu, která se nemůže nebo nechce vrátit do země původu, kvůli odůvodněnému strachu z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo politického přesvědčení“, pro pojem „migrant“ žádná mezinárodně uznávaná definice neexistuje.^{4 5} Nejnovější dokumenty, které se tématu migrace věnují (zejména Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci, o kterém BGR podrobněji pojednává níže) však pod tímto pojmem chápou „osobu nacházející se mimo zemi původu, bez ohledu na důvody, které ji k tomu vedou, kromě důvodů uprchlických“.⁶ Jako neregulérní migrant je potom chápán takový migrant, který se pohybuje mimo rámec zákonů dané země a mezinárodních dohod.

3.1.1. Problematika pojmu „nelegální migrant“

V českém jazyce, včetně toho akademického, se běžně setkáme s pojmy „nelegální“ nebo „ilegální“ migrace/migrant.^{7 8} Protože se však při sestavování jednotlivých stanovisek vychází zejména ze zahraničních zdrojů, je nutné uvést, že v anglickém jazyce a mezinárodně politickém prostředí (všechny orgány OSN a další mezinárodní organizace) je doslovný překlad „illegal“, s ohledem na situaci, ve které se daná osoba nachází, považován za nekorektní a ponižující.⁹ Nejčastěji se tedy setkáme s pojmy „irregular migration“ nebo „undocumented migration“, které status těchto lidí vystihují lépe.¹⁰ Pokud tedy BGR zmiňuje status dané osoby ve vztahu k migraci, je tomu tak užitím dvojice přívlastků regulérní/neregulérní.

3.2 Vznik statusu neregulérního migranta

Způsobů, kterými člověk může získat status neregulérního migranta, existuje více. Vedle těch, kdy dojde k nelegálnímu překročení hranic, získá naprostá většina

osob tento status až po legálním překročení hranic s platnými dokumenty pro vstup do dané země (např. krátkodobá pracovní, studentská nebo cestovní víza).¹¹ Po vypršení platnosti těchto dokumentů nebo porušení jimi stanovených podmínek však v zemi migrant zůstane nadále – teď už nelegálně. Možnost danou situaci včas řešit může být negativně ovlivněna množstvím faktorů, na které daná osoba nemá přímý vliv (složitost byrokratického procesu, vysoká cena obnovení víza, jazyková bariéra apod.).¹²

3.3 (Ne)dostupnost dat

Jedním z hlavních problémů spojených s neregulární migrací je značně omezené množství dat, které o ní máme. To je zapříčiněno především ze samotné podstaty neregulárnosti, kdy se takto migrující osoby záměrně vyhýbají institucím monitorujícím jejich pohyb.¹³ Pokud už tedy určitá data k dispozici jsou, vychází většinou z počtu těch neregulárních migrantů, které se podařilo v daném státu zadržet nebo z dalších nepřímých ukazatelů (např. žádosti o regularizaci statusu, rozhodnutí o deportaci, sankce vůči zaměstnavatelům neregulárních migrantů apod.).¹⁴ Sběru dat nepomáhá ani již zmíněná neexistence jednotné definice neregulární migrace. Zatímco pod legislativou jednoho státu tedy danou osobu za

neregulárního migranta považovat lze, u legislativy státu jiného to takto být nemusí.¹⁵

Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) odhaduje počet osob se statutem neregulárního migranta na 58 milionů (největší část, okolo 11 milionů, připadá na USA).¹⁶ Center for Strategic and International Studies (CSIS) uvádí až 100 milionů (použitá metodika v tomto případě zahrnuje i vnitřně přesídlené osoby).¹⁷

Výrazný rozdíl je také v dostupnosti a množství dat u jednotlivých regionů, kdy rozvinuté země naprosto převyšují země rozvojové.¹⁸ V otázce sběru dat, které jsou pro řešení neregulární migrace zcela klíčové, tudíž stále existuje obrovský prostor pro zlepšení a mezinárodní spolupráci.

Vnitřně přesídlené osoby jsou lidé, kteří jsou nuceni opustit své domovy z důvodů ozbrojených konfliktů a přírodních nebo jiných katastrof, ale kteří zároveň nepřekročili mezinárodně uznávanou hranici státu.

4 Role a postavení OSN

Otázka migrace je pro OSN jednou z klíčových agend, kterými se v současnosti zabývá. V rámci Cílů udržitelného rozvoje pro rok 2030 (SDGs) je otázka migrace předmětem 10 ze 17 cílů. Především poté cíle 10 (podbod 10.7), který má pomoci „usnadnit řádnou, bezpečnou, legální a odpovědnou migraci a mobilitu osob, mimo jiné prostřednictvím provádění plánovaných a dobře řízených migračních politik“.¹⁹ V návaznosti na toto a uprchlickou krizi z roku 2015 zesílila snaha se otázkou migrace zabývat globálně. V roce 2018 byly Valným shromážděním přijaty dva klíčové dokumenty²⁰ – Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci a Globální kompakt o uprchlících. Oba dokumenty vycházejí a navazují na Newyorskou deklaraci pro migranty a uprchlíky z roku 2016, která odlišuje migraci legální a migraci neregulární (tu se snaží minimalizovat).

Od roku 2016 je součástí OSN také Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)²¹, která se otázkou práv migrujících osob zabývá.²²

Téma základních lidských práv je pro třetí výbor Valného shromáždění zcela klíčové, z čehož plyne i intenzivní spolupráce s Radou pro lidská práva a Úřadem komisaře pro lidská práva. Se zastoupením všech 193 zemí SOCHUM představuje otevřenou platformu pro dialog týkající se lidskoprávní situace neregulárně migrujících osob.

4.1 Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci (GCM)

Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci je kompakt přijatý Valným shromážděním 10. prosince 2018 na konferenci v Marrákeši.²³ Jádrem kompaktu je 23 cílů, které poskytují mezinárodněprávní rámec pro řízení migrace, přičemž většina z nich alespoň částečně zmiňuje a řeší i otázku neregulární migrace. Jednotlivé cíle se věnují nejen omezení příčin, které k

migraci vedou, ale rovněž konkrétním opatřením, které by měly k jejich naplnění vést.²⁴ Princip globální spolupráce je v kompaktu všudypřítomný – včetně otázky koordinace správy hranic nebo návratu a reintegrace do země původu. Součástí je i vznik Mezinárodního fóra pro posouzení migrace (IMRF).²⁵ Celý dokument, zakládající na mezinárodní spolupráci, je právně nezávazný.²⁶ Přesto v řadě zemí jeho projednávání vyvolalo značné kontroverze²⁷ a nakonec získal podporu „pouze“ 152 států, proti hlasovalo pět států a dalších 12 států se hlasování

zdrželo.²⁸ Důvody a výhrady, které země k odmítnutí kompaktu vedly, se různí – patří k nim možný zásah do státní bezpečnosti a suverenity nebo možné stírání rozdílu mezi regulérní a neregulérní migrací.²⁹ Bez ohledu na oprávněnost těchto výhrad, které však představují značný prostor pro jednání, je jejich existence značným omezením v globálním řešení migrace (včetně neregulérní) tak, jak jej Globální kompakt pro migraci představuje.³⁰

³¹

5 Problém dodržování základních lidských práv a svobod

Základní lidská práva jsou zaručena každé osobě bez ohledu na to, zda se jedná o migrující osobu, v několika základních dokumentech, ke kterým se státy OSN zavázaly (např. Všeobecná deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech nebo Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech).^{32 33 34} Konkrétně právům migrujících osob, na regulérnost jejich statusu nehledě, se pak věnuje např. Mezinárodní úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin, Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání či Úmluva o právech dítěte.^{35 36 37}

Porušování základních lidských práv můžeme v případě neregulérní migrace rozdělit do dvou rovin. První, která platí nejen pro migraci neregulérní, ale pro migraci obecně, je porušování práv při samotném přesunu ze země původu do země cílové. Významnou roli v tomto procesu hraje nelegální pašeráctví a obchodování s lidmi, kdy se obchodovaná osoba doslova stává zbožím

bez práva na svobodné rozhodování, přístupu k adekvátní zdravotní péči a dalším základním právům, které jí přísluší.^{38 39} Odhaduje se, že až jednu třetinu obětí obchodování s lidmi tvoří děti.⁴⁰

Druhou rovinou je porušení lidských práv ve chvíli, kdy už daná osoba v zemi nelegálně pobývá. V takovém případě může mít toto porušování různé podoby, nejčastější je však porušování pracovního práva ve formě vykořisťování (často následující po zmíněném obchodování s lidmi), práva na zdravotní péči a práva na spravedlivý soudní proces.⁴¹ V případě nezletilých a mladistvých se pak navíc jedná například o porušení práva na adekvátní vzdělání.⁴²

5.1 Pracovní vykořisťování

Vyhlídka lepších pracovních podmínek je jednou z hlavních motivací, které k migraci vedou.⁴³ V případě migrace neregulérní ale existuje obrovský prostor pro

„Vyhlídka lepších pracovních podmínek je jednou z hlavních motivací, které k migraci vedou. V případě migrace neregulérní ale existuje obrovský prostor pro zneužívání práce migrujících osob (vykořisťování.). To je zapříčiněno zejména špatným socioekonomickým postavením a samotnou neregulérností jejich statusu, který jim neumožňuje vykořisťování čelit.“

zneužití práce migrujících osob (vykořisťování). To je za příčiněno zejména špatným socioekonomickým postavením a samotnou neregulérností jejich statusu, který jim neumožňuje vykořisťování čelit.⁴⁴ Takto vykořisťovaní lidé pak pracují v naprosto nevhodných podmínkách, které nesplňují bezpečnostní a hygienické standardy, jsou za svou práci neadekvátně odměňováni (nebo také vůbec) a jsou k ní často nuceni v nadstandardním množství nebo čase.⁴⁵

5.2 Zdravotní péče

Právo na poskytnutí zdravotní péče má každý bez ohledu na svůj status.⁴⁶ V případě neregulérní migrace však praxe ukazuje, že je toto právo značně omezováno. Kvůli strachu z možné detence a deportace se neregulérně migrující osoby mohou poskytnutí zdravotní péče vyhybat. V případě, kdy už ji vyhledají, jim může být její podání odmítnuto. Dané omezení má následně praktické dopady, které se projeví v lepším případě

zanedbáním léčby, v horším případě smrtí.⁴⁷ Obzvláště ohrožené jsou v této oblasti ženy a děti čelící sexuálnímu vykořisťování a domácímu násilí, ať už ze strany třetích osob nebo přímo od rodinných příslušníků.^{48 49}

5.3 Spravedlnost

Příklad sexuálního vykořisťování ukazuje na další oblast, ve které neregulérně migrující osoby nedosahují naplnění jejich práv – nedostupnost přístupu ke spravedlnosti, případně spravedlivému soudnímu procesu.⁵⁰ Nejen, že jsou neregulérním statutem značně omezené způsoby, jak může daná osoba řešit vzniklou újmu na zdraví, ale také má značně limitovanou možnost celou situaci nahlásit institucím, které by mohly pomoci s řešením. Popsaný princip můžeme vztáhnout na jakékoliv protizákonné jednání, kterému musí neregulérně migrující osoba čelit, včetně těch, kdy se daná osoba stala jen svědkem tohoto jednání.⁵¹

6 Příčiny

6.1 Nedostatek regulérních možností migrace

Prvotní příčinou, která danou osobu vede k využití neregulérního způsobu migrace, a tedy k vystavení se zmíněnému převaděčství a obchodování s lidmi, je nedostatek regulérních migračních cest.⁵² Těmi se v mezinárodně politickém prostředí rozumí „právní, politické a správní mechanismy, které umožňují regulérní migraci, přijímání nebo pobyt na území státu“.⁵³

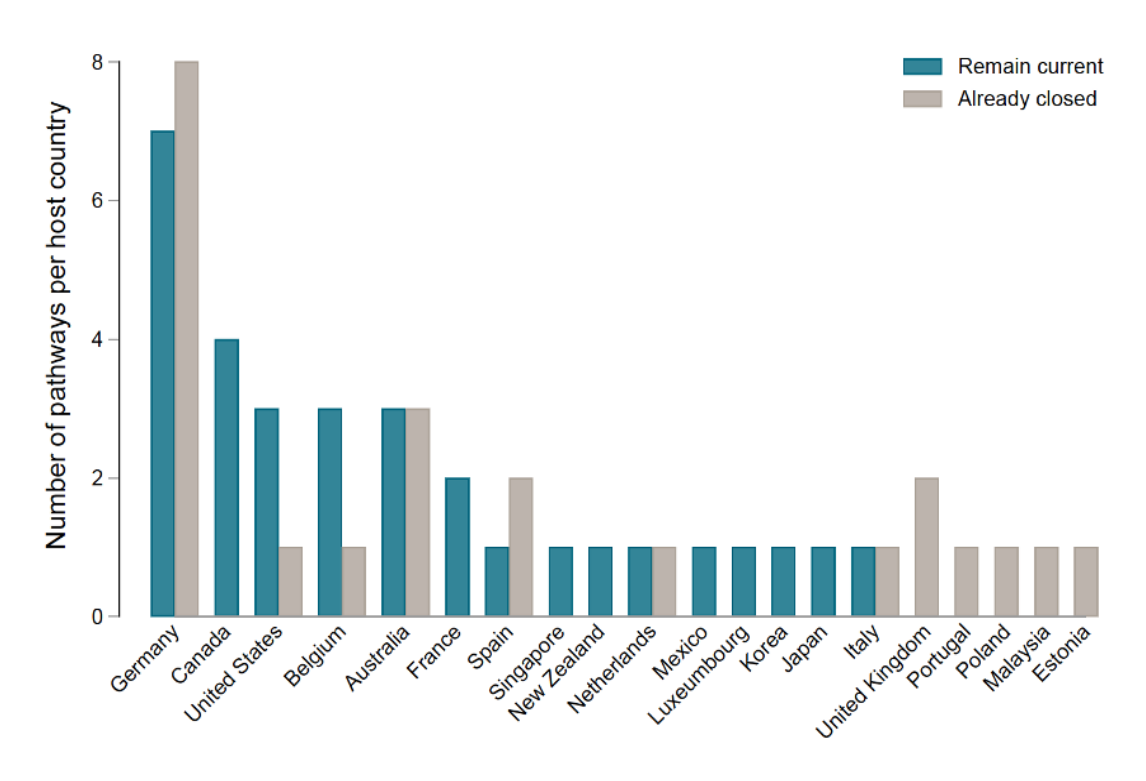
V praxi si lze pod touto definicí představit efektivní získávání víz (např. možnost získat vízum včas před vstupem do dané země, pomoc s jeho vyřízením, navýšení možností pro prodloužení víz), podpůrné programy pro migrující pracovníky nebo programy podporující následnou integraci. Částečně sem lze zařadit i proces regularizace statusu dané osoby, čemuž se BGR věnuje níže.⁵⁴

55

6.2 Stát jako ochránce a vymahatel v jedné osobě

Další důvod, který neregulérním migrantům brání v efektivním domáhání se základních lidských práv, je již zmiňovaný strach z možné detence a deportace v případě, že už v daném státě nelegálně pobývají.⁵⁶ Je to totiž právě stát a jeho instituce, který na jedné straně základní lidská práva a svobody garantuje, a zároveň na straně druhé provádí a následně vymáhá migrační politiku a legislativu.^{57 58} Byť se tedy v případě porušení práv může daná osoba svých práv domáhat, je velmi pravděpodobné,

že v rámci tohoto procesu bude vystavena hrozbě již zmíněné detence a deportace právě kvůli svému neregulérnímu statusu.⁵⁹

Obr. 1: Graf znázorňující množství legálních migračních cest v jednotlivých státech

7 Návratová politika

Problematika izraelských osad na Západním břehu Jordánu není rozhodně černobílá. Každý stát si zde prosazuje vlastní cíle a priority. Většina mezinárodních organizací a suverénních států nepovažuje izraelské osady za legitimní a upozorňuje na porušování čtvrté Ženevské úmluvy a mezinárodního práva. Jejich výstavba má kořeny v minulosti a představuje jeden z aspektů izraelsko-palestinského konfliktu a překážku k vzájemnému míru obou států.

Prostor pro porušení základních lidských práv a svobod vzniká i ze strany státu, a to ve chvíli, kdy dojde k detenci neregulérního migranta. Namísto modelu, kdy je dané osobě zajištěna efektivní, bezpečná a rychlá cesta do země původu (případně do některé z předchozích tranzitních zemí), se setkáváme se situacemi, ve kterých jsou tyto osoby shromažďovány v detenčních centrech nebo „uprchlických“ táborech.⁶⁰ Často zde pobývají ve zcela nevyhovujících hygienických podmínkách, jsou vystaveni násilí a sexuálnímu obtěžování, bez přístupu

ke zdravotní péči, informacím a výhledu do budoucnosti.⁶¹

Tomuto se dá z velké části předcházet správně nastavenou návratovou politikou (proces navrácení do země původu), kdy, kromě vhodně uzpůsobené infrastruktury, hrají klíčovou roli tzv. readmisní dohody, které mezi sebou státy (případně unie států, např. EU) navzájem uzavírají. Tyto dvoustranné nebo vícestranné dohody tvoří právní základ pro převzetí dané osoby v případě její detence a rozhodnutí o jejím návratu. Pokud tato situace nastane, měl by být kladen důraz na její co největší dobrovolnost, která riziko porušení základních lidských práv snižuje.⁶²

O širší mezinárodní spolupráci v otázce readmisních dohod pojednává už Newyorská deklarace (2016) a následně i Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci (2018), v praxi má ale s jejich uplatňováním problém i řada vyspělých států. I zde tedy existuje značný prostor pro zlepšení.

„Namísto modelu, kdy je dané osobě zajištěna efektivní, bezpečná a rychlá cesta do země původu (případně do některé z předchozích tranzitních zemí), se setkáváme se situacemi, ve kterých jsou tyto osoby shromažďovány v detenčních centrech nebo „uprchlíckých“ táborech.¹ Často zde pobývají ve zcela nevyhovujících hygienických podmínkách, jsou vystaveni násilí a sexuálnímu obtěžování, bez přístupu ke zdravotní péči, informacím a výhledu do budoucnosti.“

8 Jak dodržování lidských práv dosáhnout?

Základním předpokladem toho, aby k porušování nedocházelo, je odstranění příčin, které k němu vedou. V případě nedostatku regulérních migračních cest je to snaha jejich počet navýšit a ty stávající lépe zabezpečit a zpřístupnit pro větší počet regulérně migrujících.

8.1 Firewall Policy

Prvním způsobem, kterým lze střet rolí států řešit, je umístění bariéry („firewallu“) mezi veřejné instituce, které v domáhání se základních lidských práv pomáhají nebo je přímo garantují, a instituce, pod něž spadá detence a deportace neregulérních migrantů.⁶³ V praxi to znamená, že informace o statusu dané osoby není buď vůbec vyžadována nebo pokud vyžadována je, tak ji není možné předat dál takovým způsobem, aby došlo k detenci a deportaci. Neregulérní migrant se potom nemusí obávat nahlásit jakoukoliv formu vykořisťování, zařadit své děti do vzdělávacího systému, požádat o zdravotní péči nebo nahlásit, že se stal svědkem nebo obětí protizákonného jednání.

K určité formě „firewall policy“ už řada států nebo měst, kterých se otázka neregulérní migrace týká, přistupuje.^{64 65 66} Přestože se s touto politikou pojí řada výdajů a nutných změn ve státním aparátu, například u poskytování zdravotní péče se jeví jako výhodná i přes absenci příjmů ze zdravotního pojištění.⁶⁷

8.2 Regularizace

Druhým způsobem, jak zlepšit možnost domáhání se základních lidských práv bez obavy detence a deportace, je plošná regularizace (legalizace) neregulérního statusu. Ta může mít řadu podob – je zpravidla podmíněna buď časově nebo požadavky, které musí osoba pro změnu statusu splnit (doba pobytu v daném státu, sociální a rodinné vazby, výkon zaměstnání apod.).

Regularizace má řadu výhod i pro daný stát. Příkladem může být omezení práce na černo, kvůli které stát přichází o příjmy z daní, nebo zvýšení životní úrovně spojené s nižší kriminalitou.⁶⁸ Zároveň je však nutné brát v potaz i možné negativní dopady. Tím hlavním, projevujícím se například ve zvýšené konkurenci na trhu práce, je vytvoření prostředí obecně vybízejícího k migraci. Jako problematické se jeví také aplikování regularizace společně s „Firewall Policy“.⁶⁹

8.3 Důslednější správa hranic

Cílem Globálního kompaktu pro migraci je i zlepšení správy hranic⁷⁰ – tedy zvýšení úrovně kontroly množství osob překračujících hranici a rovněž dohledu nad platností jejich dokumentace. Toho lze dosáhnout jednak zefektivněním kontrol, jednak navýšením jejich počtu. Tímto způsobem, v kombinaci s fungující

návratovou politikou, můžeme mnohem účinněji zaručit, že se migrující osoby nestanou obětmi převaděčství nebo obchodu s lidmi, čímž nedojde k porušení jejich základních lidských práv. Jedná se tedy o další způsob, kterým

můžeme neregulérní migraci předcházet nebo ji alespoň do značné míry omezit.⁷¹ Snahy o přísnější, efektivnější a častější kontroly můžeme už u řady států pozorovat.⁷²

9 Shrnutí

Migrace je jakožto globální fenomén procesem, při kterém dochází k porušování lidských práv v obrovské míře, ať už se jedná o pracovní vykořisťování, nedostačnou zdravotní péči nebo sexuální obtěžování. Postoje k problematice se však v mezinárodním kontextu velmi liší. Ačkoliv je zejména v posledních letech patrné úsilí o

zlepšení podmínek neregulérně migrujících osob (odrážejícím se v *Globálním kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci*), stále chybí podpora států, jejichž účast je pro globální přístup k řešení klíčová.

Otázky pro jednání

- Jaký postoj zaujal váš stát při hlasování o Globálním kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci?
- Jak dosáhnout (mezinárodního) uplatnění některého z popsanych principů?
- Disponuje váš stát dostatkem legálních migračních cest?
- Jaká je návratová politika vašeho státu? Lze ji zlepšit uplatněním širší globální spolupráce?
- Může váš stát přispět ke zlepšení datové dostupnosti v otázce neregulérní migrace?

Doporučené zdroje

1. IOM – Integral Organization for Migration, instituce OSN, která zajišťuje dohled nad migrační politikou OSN a shromažďuje data s ní spojená

<https://www.iom.int/>

2. PICUM – Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants

<https://picum.org/>

3. The case for ‚Firewall‘ Protections for Irregular Migrants – François Crépeau, stručný „paper“ pojednávající hlouběji o Firewall policy

https://www.researchgate.net/publication/282552407_The_Case_for_‘Firewall’_Protections_for_Irregular_Migrants

Zdroje

- ¹ Exploring migration causes – why people migrate | News | European Parliament. [online]. Copyright © Ajdin Kamber [cit. 31.08.2022]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/world/20200624STO81906/exploring-migration-causes-why-people-migrate>
- ² A Global Solution to a Global Refugee Crisis. European Papers. 1. 10.15166/2499-8249/7. (2016). *ResearchGate | Find and share research* [online]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/309485485_A_Global_Solution_to_a_Global_Refugee_Crisis
- ³ Why Irregular Migrants Leave.” *Out of the Shadows: Shining a Light on Irregular Migration*, Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2019. *JSTOR Home* [online]. Copyright ©2000 [cit. 01.09.2022]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/resrep22576.5?seq=10#metadata_info_tab_contents
- ⁴ UNHCR - The UN Refugee Agency [online]. Copyright ©t [cit. 15.09.2022]. Dostupné z: https://www.unhcr.org/cz/wp-content/uploads/sites/20/2016/12/Umluva_1951_a_Protokol_1967.pdf
- ⁵ Key Migration Terms, Migration Glossary | IOM, UN Migration. *International Organization for Migration | IOM, UN Migration* [online]. Copyright © 2022 [cit. 13.08.2022]. Dostupné z: <https://www.iom.int/key-migration-terms>
- ⁶ ODS HOME PAGE. *ODS HOME PAGE* [online]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UN-DOC/GEN/N18/451/99/PDF/N1845199.pdf?OpenElement>
- ⁷ Nelegální migrace v České republice - Aktuální informace o migraci. *Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 15.09.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx>
- ⁸ (Ne)legální migrace a role účelových sňatků při získání pobytových oprávnění státních příslušníků třetích zemí na území Česka se zaměřením na česko-muslimské sňatky | Digitální repozitář UK. *Digitální repozitář UK* [online]. Copyright © 2017 [cit. 15.09.2022]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/109644>
- ⁹ Words Matter: Illegal vs Undocumented Migrants · PICUM. *Home · PICUM* [online]. Dostupné z: <https://picum.org/words-matter/>
- ¹⁰ UNHCR - The UN Refugee Agency [online]. Copyright © [cit. 13.08.2022]. Dostupné z: https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2018/09/TerminologyLeaflet_EN_PICUM.pdf
- ¹¹ Without papers but not without rights: the basic social rights of irregular migrants - Human Rights Comments - Commissioner for Human Rights. *301 Moved Permanently* [online]. Copyright © Matt Sprake [cit. 25.08.2022]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/without-papers-but-not-without-rights-the-basic-social-rights-of-irregular-migrants>
- ¹² https://www.ohchr.org/en/ohchr_homepage [online]. Copyright © [cit. 26.08.2022]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Migration/GlobalCompactMigration/RegularAndIrregular.pdf>
- ¹³ Irregular migration data. *Migration Data Portal* [online]. Copyright © 2022 Global Migration Data Portal [cit. 15.09.2022]. Dostupné z: <https://www.migrationdataportal.org/themes/irregular-migration>
- ¹⁴ Tamtéž
- ¹⁵ Technical Difficulties. *IOM Publications - International Organization for Migration* [online]. Dostupné z: https://publications.iom.int/system/files/pdf/global_migration_indicators_2018.pdf
- ¹⁶ Tamtéž
- ¹⁷ “Why Irregular Migrants Leave.” *Out of the Shadows: Shining a Light on Irregular Migration*, Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2019. JSTOR: Access Check. *JSTOR Home* [online]. Copyright ©2000 [cit. 04.09.2022]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/resrep22576.5?seq=1#metadata_info_tab_contents
- ¹⁸ Irregular migration data. *Migration Data Portal* [online]. Copyright © 2022 Global Migration Data Portal [cit. 15.09.2022]. Dostupné z: <https://www.migrationdataportal.org/themes/irregular-migration>
- ¹⁹ SDG | Migration data portal. *Migration Data Portal* [online]. Copyright © 2022 Global Migration Data Portal [cit. 26.08.2022]. Dostupné z: <https://www.migrationdataportal.org/sdgs?node=10>
- ²⁰ From the 2015 European “Migration crisis” to the 2018 global compact for migration: A political transition short on legal standards. *McGill International Journal of Sustainable Development Law and Policy*, [online]. Dostupné z: <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/informit.772262144928148>
- ²¹ History of the International Organization for Migration (IOM). *International Organization for Migration | IOM, UN Migration* [online]. Copyright © 2022 [cit. 26.08.2022]. Dostupné z: <https://www.iom.int/iom-history>
- ²² Who We Are | International Organization for Migration, IOM. *International Organization for Migration | IOM, UN Migration* [online]. Copyright © 2022 [cit. 29.08.2022]. Dostupné z: <https://www.iom.int/who-we-are>
- ²³ Global compact for migration | Refugees and Migrants. *Refugees and Migrants* [online]. Copyright © 2022 United Nations [cit. 29.08.2022]. Dostupné z: <https://refugeesmigrants.un.org/migration-compact>

²⁴ODS HOME PAGE. [online]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UN-DOC/GEN/N18/451/99/PDF/N1845199.pdf?OpenElement>

²⁵International Migration Review Forum - EN | United Nations. *Welcome to the United Nations* [online]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/migration2022>

²⁶Global Compact for Migration | IOM, UN Migration. *International Organization for Migration | IOM, UN Migration* [online]. Copyright © 2022 [cit. 15.09.2022]. Dostupné z: <https://www.iom.int/global-compact-migration>

²⁷What's the UN global compact on migration? - BBC News. *BBC - Homepage* [online]. Copyright © 2022 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 26.08.2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-46607015>

²⁸General Assembly Endorses First-Ever Global Compact on Migration, Urging Cooperation among Member States in Protecting Migrants | UN Press. *Redirecting to https://press.un.org/en* [online]. Dostupné z: <https://press.un.org/en/2018/ga12113.doc.htm>

²⁹Ministerrat lehnt Beitritt zu UN-Migrationspakt ab - Nachrichten aus der Bundesregierung - Bundeskanzleramt Österreich. *Bundeskanzleramt der Republik Österreich - Startseite* [online]. Dostupné z: <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/bundeskanzleramt/nachrichten-der-bundesregierung/2017-2018/ministerrat-lehnt-beitritt-zu-un-migrationspakt-ab.html>

Joint media release with the Prime Minister and Minister for Foreign Affairs – Global Compact for Migration. *Ministers for the Department of Home Affairs* [online]. Dostupné z: <https://minister.homeaffairs.gov.au/peterdutton/Pages/joint-global-compact-migration.aspx>

³⁰Globální kompaky o migraci a uprchlictví | Ústav mezinárodních vztahů - Expertise to impact. *Ústav mezinárodních vztahů - Expertise to impact* [online]. Copyright © 2022 IIR [cit. 01.09.2022]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/globalni-kompaky-o-migraci-a-uprchlictvi>

³²Universal Declaration of Human Rights | United Nations. *Welcome to the United Nations* [online]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

³³International Covenant on Civil and Political Rights | OHCHR. *Redirecting to https://www.ohchr.org/en/ohchr_homepage* [online]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights>

³⁴International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights | OHCHR. *Redirecting to https://www.ohchr.org/en/ohchr_homepage* [online]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-economic-social-and-cultural-rights>

³⁵International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families | OHCHR. *Redirecting to https://www.ohchr.org/en/ohchr_homepage* [online]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-convention-protection-rights-all-migrant-workers>

³⁶Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment | OHCHR. *Redirecting to https://www.ohchr.org/en/ohchr_homepage* [online]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-against-torture-and-other-cruel-inhuman-or-degrading>

³⁷Convention on the Rights of the Child | OHCHR. *Redirecting to https://www.ohchr.org/en/ohchr_homepage* [online]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>

³⁸UNHCR - People Smuggling. *UNHCR - The UN Refugee Agency* [online]. Copyright © [cit. 26.08.2022]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/smuggling-of-migrants-and-refugees.html>

³⁹Human Trafficking Emphasis on Human Rights - Province of British Columbia. *301 Moved Permanently* [online]. Copyright © 2014 Province of British Columbia. [cit. 26.08.2022]. Dostupné z: <https://www2.gov.bc.ca/gov/content/justice/criminal-justice/victims-of-crime/human-trafficking/human-trafficking-training/module-1/human-rights>

⁴⁰JSTOR: Access Check. *JSTOR Home* [online]. Copyright ©2000 [cit. 26.08.2022]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/resrep22576.5?seq=13#metadata_info_tab_contents

⁴¹Protection of labour rights of Undocumented Migrant Workers against severe labour exploitation in the EU: a case for supporting clandestine workers in Belgium. *DSpace Angular :: Home* [online]. Copyright © 2002 [cit. 27.08.2022]. Dostupné z: <https://repository.gchumanrights.org/items/f7d6f685-9e22-4c42-9d97-4ca601de91d6>

⁴²Tamtéž

⁴³Exploring migration causes – why people migrate | News | European Parliament. [online]. Copyright ©Ajdin Kamber [cit. 31.08.2022]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/world/20200624STO81906/exploring-migration-causes-why-people-migrate>

⁴⁴Protection of labour rights of Undocumented Migrant Workers against severe labour exploitation in the EU: a case for supporting clandestine workers in Belgium. *DSpace Angular :: Home* [online]. Copyright © 2002 [cit. 01.09.2022]. Dostupné z: <https://repository.gchumanrights.org/items/f7d6f685-9e22-4c42-9d97-4ca601de91d6>

⁴⁵ Protecting migrants in an irregular situation from labour exploitation – Role of the Employers Sanctions Directive | European Union Agency for Fundamental Rights. *Redirecting to <https://fra.europa.eu/en>* [online]. Copyright © adobestock.com, 2022 [cit. 01.09.2022]. Dostupné z: <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/employers-sanctions-against-exploitation>

⁴⁶ Health is a fundamental human right. *WHO | World Health Organization* [online]. Copyright © [cit. 01.09.2022]. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/commentaries/detail/health-is-a-fundamental-human-right>

⁴⁷ Creating safe spaces, addressing health inequalities. *PICUM* [online]. Copyright © [cit. 01.09.2022]. Dostupné z: https://picum.org/wp-content/uploads/2020/03/20200305_Health_Brochure_EN-WEB_NN.pdf

⁴⁸ Understanding Violence against Women Irregular Migrants Who Arrive in Spain in Small Boats. *Healthcare (Basel)*. 2020. [online]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7551312/>

⁴⁹ Trafficking in Persons & Smuggling of Migrants Module 12 Key Issues: Children on the Move, Smuggling and Trafficking. *United Nations Office on Drugs and Crime* [online]. Dostupné z: <https://www.unodc.org/e4j/zh/tip-and-som/module-12/key-issues/children-on-the-move--smuggling-and-trafficking.html>

⁵⁰ Putting Safety First · PICUM. *Home · PICUM* [online]. Dostupné z: <https://picum.org/putting-safety-first/>

⁵¹ Tamtéž

⁵² *United Nations Network on Migration* [online]. Copyright © [cit. 27.08.2022]. Dostupné z: https://migration-network.un.org/sites/g/files/tmzbd1416/files/docs/guidance_note-regular_pathways_for_admission_and_stay_for_migrants_in_situations_of_vulnerability_final.pdf

⁵³ Tamtéž

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ Tamtéž

⁵⁶ The Case for 'Firewall' Protections for Irregular Migrants. *European Journal of Migration and Law*. 17. 157-183. 10.1163/15718166-12342076. Hastie, Bethany & Crepeau, Francois. (2015). [online]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/282552407_The_Case_for_%27Firewall%27_Protections_for_Irregular_Migrants

⁵⁷ Tamtéž

⁵⁸ Step up rights protection of exploited migrant workers | European Union Agency for Fundamental Rights. *Redirecting to <https://fra.europa.eu/en>* [online]. Copyright © adobestock.com, 2021 [cit. 27.08.2022]. Dostupné z: <https://fra.europa.eu/en/news/2021/step-rights-protection-exploited-migrant-worker>

⁵⁹ Rape victim arrested on immigration charges after going to police | Immigration and asylum | The Guardian. [online]. Copyright © [cit. 27.08.2022]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/lifeand-style/2017/nov/28/victim-arrested-on-immigration-charges-after-going-to-police>

⁶⁰ Libya detention centres remain places of violations and abuse: experts | | UN News. [online]. Copyright © UNITED NATIONS [cit. 27.08.2022]. Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2022/03/1114842>

⁶¹ Fresh evidence of violence at Libyan detention centres as boats turned back | Global development | The Guardian. [online]. Copyright © [cit. 27.08.2022]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/global-development/2021/jul/15/fresh-evidence-of-violence-at-libyan-detention-centres-as-boats-turned-back>

⁶² *International Organization for Migration | IOM, UN Migration* [online]. Copyright © [cit. 15.09.2022]. Dostupné z: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/our_work/ODG/GCM/IOM-Thematic-Paper-Readmission.pdf

⁶³ The Case for 'Firewall' Protections for Irregular Migrants. *European Journal of Migration and Law*. 17. 157-183. 10.1163/15718166-12342076. Hastie, Bethany & Crepeau, Francois. (2015). [online]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/282552407_The_Case_for_%27Firewall%27_Protections_for_Irregular_Migrants

⁶⁴ 'Free In, Free Out': Exploring Dutch Firewall Protections for Irregular Migrant Victims of Crime in: *European Journal of Migration and Law Volume 22 Issue 3 (2020)*. Brill | *Over three centuries of scholarly publishing* [online]. Copyright © 2016 [cit. 27.08.2022]. Dostupné z: https://brill.com/view/journals/emil/22/3/article-p427_5.xml?language=en

⁶⁵ "Safe reporting" of crime for victims and witnesses with irregular migration status in the USA and Europe - COMPAS. *Home - COMPAS* [online]. Copyright ©2022 University of Oxford [cit. 27.08.2022]. Dostupné z: <https://www.compas.ox.ac.uk/project/safe-reporting-of-crime-for-victims-and-witnesses-with-irregular-migration-status-in-the-usa-and-europe/>

⁶⁶ Firewalls: A necessary tool to enable social rights for undocumented migrants in social work. *International Social Work* Hermansson, L., Lundberg, A., Gruber, S., Jolly, A., Lind, J., Righard, E., & Scott, H. (2022). Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0020872820924454>

⁶⁷ The health costs of irregular migration | 6 | Global Labour and the Mi. *Home | Taylor & Francis eBooks, Reference Works and Collections* [online]. Copyright © 2022 Informa UK Limited [cit. 31.08.2022]. Dostupné z: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780429467387-6/health-costs-irregular-migration-alyna-smith>

⁶⁸ *International Organization for Migration | IOM, UN Migration* [online]. Copyright © International Organization for Migration [cit. 26.08.2022]. Dostupné z: <https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/documents/regulation.pdf>

⁶⁹ IZA World of Labor - What are the consequences of regularizing undocumented immigrants?. *IZA World of Labor - Home* [online]. Copyright © Sherrie A. Kossoudji [cit. 31.10.2022]. Dostupné z: <https://wol.iza.org/articles/what-are-consequences-of-regularizing-undocumented-immigrants/long>

⁷⁰ Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration, ODS HOME PAGE. *ODS HOME PAGE* [online]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N18/451/99/PDF/N1845199.pdf?OpenElement>

⁷¹ Immigration and Border Management | IOM, UN Migration. *International Organization for Migration | IOM, UN Migration* [online]. Copyright © 2022 [cit. 04.10.2022]. Dostupné z: <https://www.iom.int/immigration-and-border-management>

⁷² Central European leaders pledge new measures to stem flow of migrants to EU | Reuters. *Reuters | Breaking International News & Views* [online]. Copyright © 2022 Reuters. [cit. 04.10.2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/europe/central-european-leaders-pledge-new-measures-stem-flow-migrants-eu-2022-10-03/>

Zdroje obrázků

Obr. 1.:

We Analyzed 57 Legal Migration Pathways. Here's What We Found | Center for Global Development | Ideas to Action. *Center For Global Development | Center for Global Development | Ideas to Action* [online]. Copyright © 2022 Center for Global Development [cit. 20.09.2022]. Dostupné z: <https://www.cgdev.org/blog/we-analyzed-57-legal-migration-pathways-heres-what-we-found>

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a G20.

Asociace pro mezinárodní otázky

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Petr Loupanec

Autor je spolupracovníkem Asociace pro mezinárodní otázky a členem přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Autor: Petr Loupanec

Imprimatur: Magdaléna Kolářová, Tereza Jedličková

Jazyková úprava: Aleš Khol, Barbora Trčková, Sára Abboudová

Faktická korektura: Stanislav Kamenický, Matěj Hulička

Analytik: Sylvie Buriánová

Sazba: Daniel Dobr

Grafická úprava: Jaroslav Kopřiva

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro potřeby XXVIII. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2022

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460

e-mail: summit@amo.cz

IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz